

Høgskolen i Telemark

Avdeling for allmennvitenskaplege fag

SLUTTEKSAMEN

Emnekode:	6000
Emnenamn:	Bedriftsøkonomisk analyse og regnskap
Studiepoeng for emnet:	7,5
Omfang av denne eksamenen i % av heile emnet:	100 %
Eksamensdato:	29. november 2010
Lengde/tidsrom:	5 timar / kl. 13.00-18.00
Eksamensstad:	Sydney
Målform:	Bokmål/nynorsk
Ant. sider inkl. framside	9
Tillatne hjelpemiddel:	Kalkulator
Merknader:	Ingen
Ant. vedlegg:	Ingen

Eksamensresultat finn du etter sensurfall ved å logge deg inn med brukarnamn og passord på StudentWeb (hit.no)

BOKMÅL:

OPPGAVE 1 (16 %)

Du skal arrangere en ukestur til Lofoten. Fiske og friluftsliv er din spesialitet og du har innhentet priser på transport og overnatting: Fly med maksimal kapasitet 100 personer vil koste deg kr 100 000 tur/retur. En lokal hotelleier har kommet med et tilbud på kr 400 per person per døgn. Du har satt en pris på kr 4800 for ukesturen.

- Hva er dekningsgraden og dekningspunktet (DP)(nullpunktet) for denne ukesturen?
- Tegn opp et dekningsdiagram for dette tur-prosjektet.
- Det viser seg at det bare melder seg på 45 personer til turen. Disse betaler full pris (kr 4800). En gruppe med 55 havfiskere har sagt seg villig til å ta de resterende plassene, men de er ikke villig til å betale mer enn kr 3100 for turen. Hva taler for og hva taler imot å godta tilbudet fra havfiskerne?
- Vis i en oppstilling hva resultatet blir med 45 personer til full pris (kr 4800) og 55 personer til den rabatterte prisen (kr 3000).

OPPGAVE 2 (12 %)

- Hva kjennetegner selskapsformen ansvarlig selskap? Hvilke to former for ansvarlig selskap har vi? Hvilke fordeler og ulemper har denne selskapsformen?
- Hva kjennetegner markedsformen monopolistisk konkurranse?
- Forklar hva degressiv avskrivninger innebærer hva kaller vi den vanligste degressive avskrivningsmetoden?
- Forklar kort kontoplanen NS 4102.
- Vis med en frihåndstegning hvordan en monopolist tilpasser seg. Marker de punktene du kjenner til og vis også overskuddsrektangelet.
- Når du ikke har ledig kapasitet, hvilken regel gjelder da i forbindelse med hvilke produkter du bør satse på?

OPPGAVE 3 (15 %)

En bedrift produserer og selger produktene "X" og "Y". Produktene bearbeides i to avdelinger. I produkt "Y" inngår et råstoff som er rasjonert. Forbruket per enhet er 1 kg og bedriften klarer bare å skaffe 400 kg av dette råstoffet. Kapasiteten per år er 2400 timer i begge avdelinger. Det er ingen begrensninger i salget av de to produktene til gjeldende markedspriser.

For øvrig foreligger det følgende data om produktene:

Produkt	X	Y
Dekningsbidrag per enhet	kr 300	kr 450
Tidsforbruk per enhet ved avdeling 1	2 timer	3 timer
Tidsforbruk per enhet ved avdeling 2	4 timer	2 timer

- Finn optimal produksjon og salg de to produktene.

- b) Av ulike årsaker klarer bedriften å få ubegrenset tilgang til det rasjonerte råstoffet. Hva blir nå optimal produksjon og salg av de to produktene?
- c) Vis utregning av svaret du fikk i oppgave 2b) matematisk. (To likninger, to ukjente).

OPPGAVE 4 (15 %)

Fra budsjettet til den lille industribedriften SPM-design AS har vi hentet frem følgende tall fra år 2009:

Direkte materialer	1 000 000
Direkte lønn tilvirkningsavdeling I	700 000
Direkte lønn tilvirkningsavdeling II	300 000
Indirekte kostnader:	
Materialavdelingen	200 000
Tilvirkningsavdeling I	210 000
Tilvirkningsavdeling II	90 000
Salgs- og administrasjonsavd.	250 000

Opgaven blir å hjelpe den nyansatte direktøren Janne Hagen med å regne ut tilleggsattsene som skal brukes ved priskalkulasjon av enkeltprodukter eller ordrer.

- a) Regn ut tilleggsattsene. Kun prosenttillegg skal benyttes.

Bedriften har vært heldig og fått en forespørsel om leveranse av et spesielt produkt. Etter en rask henvendelse til materialavdelingen og tilvirkningsavdelingene har vi innhentet følgende opplysninger om dette produktet:

Direkte materialer	500
Direkte lønn tilv.avd. I	700
Direkte lønn tilv.avd. II	1200

- b) Regn ut prisen på produktet ekskl. merverdiavgift når SPM- Design AS kalkulerer med 10 % fortjeneste.
- c) Gitt at bedriften av og til har ledig kapasitet. Forklar hvilke tilleggsopplysninger man da burde hatt, og hvilke beregninger det da hadde vært naturlig og foretatt.

OPPGAVE 5 (27 %)

Cecilia Markus driver et lite firma i personlig regi under navnet Granns Økonomi og Råd. Bedriften driver med økonomisk rådgivning for private og andre bedrifter. Foreløpig saldobalanse per 31. desember 2009 viste følgende:

	Debet	Kredit
Inventar	100 000	
Bankinnskudd folio	127 910	
Bankinnskudd skattetrekk	4 500	

Kapitalkonto Cecilia Markus		110 250
Lån i Fokus Bank		60 000
Påløpne feriepenger		12 000
Skyldig arbeidsgiveravgift		1 410
Skyldig forskuddstrekk		6 750
Påløpne renter		1 600
Salgsinntekter		213 400
Lønn	110 000	
Feriepenger	12 000	
Arbeidsgiveravgift	14 100	
Avskrivning inventar	0	
Kontorutgifter	32 750	
Renteinntekter		1 600
Rentekostnader	5 750	
SUM	407 010	407 010

Periodiseringer ved periodens slutt er ikke innarbeidet i den foreløpige saldobalansen. En analyse av de enkelte kontoene viser følgende:

- Avskrivning av inventar for 2009 er beregnet til 30 000 kroner.
  - Bankinnskudd folio har ifølge kontoutdrag fra banken per 31. desember en saldo på 125 850 kroner. Opptjente, ikke bokførte renter for 2009 er på 190 kroner. En overføring fra bankkonto folio til bankkonto skattetrekk på 2 250 kroner er ikke bokført.
  - Bedriften har flere ansatte. Feriepengene beregnes etter en sats på 12 %, mens arbeidsgiveravgiften beregnes etter en sats på 14,1 %. Du kan se bort fra arbeidsgiveravgift på påløpne feriepenger. Ordinær lønn per måned er på 10 000 kroner. Arbeidsgiveravgift og påløpne feriepenger for desember 2009 er ikke regnskapsført.
  - Lånet i Fokus Bank har en rentesats på 12 %. Renten betales på etterskudd. Det har ikke vært betalt avdrag på lånet i løpet av året.
- a) Hvor mye utgjør bedriftens kostnader for 2009 til lønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift?
- b) Avslutt regnskapet per 31. desember 2009. Du tegner selv opp tabellen.
- c) Når er fristene for å betale arbeidsgiveravgift/skattetrekk og merverdiavgift for 4.termin?

OPPGAVE 6 (15 %)

En handelsbedrift har følgende pris- og enhetsfunksjon:

$$\text{Pris} = -0,4x + 1\,900$$

$$\text{TEK} = 0,75x + 150 + 85\,000/x$$

- a) Sett opp funksjonene for grensekostnad(DEK) og grenseinntekt (DEI).
- b) Kan du si noe om hvilken markedsform som er beskrevet i oppgaveteksten?
- c) Beregn vinningsoptimal mengde.

NYNORSK:

OPPGÅVE 1 (16 %)

Du skal arrangere ein vekestur til Lofoten. Fiske og friluftsliv er din spesialitet og du har innhenta prisar på transport og overnatting: Fly med maksimal kapasitet 100 personar vil koste deg kr 100 000 tur/retur. Ein lokal hotelleigar har kome med eit tilbod på kr 400 per person per døgn. Du har satt en pris på kr 4800 for vekesturen.

- Kva er dekningsgraden og dekningspunktet (DP)(nullpunktet) for denne vekesturen?
- Teikn opp eit dekningsdiagram for dette tur-prosjektet.
- Det viser seg at det berre melder seg på 45 personar til turen. Desse betalar full pris (kr 4800). Ei gruppe med 55 havfiskarar har sagt seg villig til å ta dei resterande plassane, men dei er ikkje villige til å betale meir enn kr 3100 for turen. Kva taler for og kva taler imot å godta tilbodet frå havfiskerane?
- Vis i ei oppstilling over kva resultatet blir med 45 personar til full pris (kr 4800) og 55 personar til den rabatterte prisen (kr 3000).

OPPGÅVE 2 (12 %)

- Kva kjenneteiknar selskapsforma ansvarleg selskap? Kva for to former for ansvarleg selskap har vi? Kva for fordelar og ulemper har denne selskapsforma?
- Kva kjenneteiknar marknadsforma monopolistisk konkurranse?
- Gjer greie for kva degressive avskrivningar inneber. Kva kallar vi den vanlegaste degressive avskrivningsmetoden?
- Forklar kort kontoplanen NS 4102.
- Vis med ei frihandsteikning korleis ein monopolist tilpassar seg. Marker dei punkta du kjenner til og vis også overskotsrektangelet.
- Når du ikkje har ledig kapasitet, kva for ein regel gjelder da i forbindelse med kva for produkt du bør satse på?

OPPGÅVE 3 (15 %)

Ei bedrift produserer og sel produkta "X" og "Y". Produkta bearbeidast i to avdelingar. I produkt "Y" inngår et råstoff som er rasjonert. Forbruket per eining er 1 kg og bedrifta klarer bare å skaffe 400 kg av dette råstoffet. Kapasiteten per år er 2400 timer i begge avdelingar. Det er ingen avgrensingar i salet av de to produkta til gjeldande marknadsprisar.

For øvrig ligg det føre følgjande data om produkta:

Produkt	X	Y
Dekningsbidrag per eining	kr 300	kr 450
Tidsforbruk per eining ved avdeling 1	2 timar	3 timar
Tidsforbruk per eining ved avdeling 2	4 timar	2 timar

- Finn optimal produksjon og sal dei to produkta.

- b) Av ulike årsaker klarer bedrifta å få uavgrensa tilgang til det rasjonerte råstoffet. Kva blir nå optimal produksjon og sal av dei to produkta?
- c) Vis utrekning av svaret du fekk i oppgåve 2b) matematisk. (To likningar, to ukjende).

OPPGÅVE 4 (15 %)

Frå budsjettet til den lille industribedrifta SPM-design AS har vi henta fram følgjande tal frå år 2009:

Direkte material	1 000 000
Direkte løn tilverkingsavdeling I	700 000
Direkte løn tilverkingsavdeling II	300 000
Indirekte kostnader:	
Materialavdelinga	200 000
Tilverkingsavdeling I	210 000
Tilverkingsavdeling II	90 000
Sal- og administrasjonsavd.	250 000

Oppgåva blir å hjelpe den nytilsette direktøren Janne Hagen med å rekne ut tilleggssatsane som skal brukast ved priskalkulasjon av enkeltprodukt eller ordrar.

- a) Rekn ut tilleggssatsane. Berre prosenttillegg skal nyttast.

Bedrifta har vore heldig og fått ein førespurnad om leveranse av eit spesielt produkt. Etter kontakt med materialavdelinga og tilverkingsavdelingane har vi fått følgjande opplysningar om dette produktet:

Direkte material	500
Direkte løn tilv.avd. I	700
Direkte løn tilv.avd. II	1200

- b) Rekn ut prisen på produktet ekskl. meirverdiavgift når SPM- Design AS kalkulerer med 10 % fortjeneste.
- c) Gitt at bedrifta av og til har ledig kapasitet. Gjer greie for kva for tilleggsopplysningar ein da burde hatt, og kva for utrekningar det da hadde vore naturleg å gjort.

OPPGÅVE 5 (27 %)

Cecilia Markus driv eit lite firma i personleg regi under namnet Granns Økonomi og Råd. Bedrifta driv med økonomisk rådgiving for private og andre bedrifter. Foreløpig saldobalanse per 31. desember 2009 viste følgjande:

	Debet	Kredit
Inventar	100 000	
Bankinnskott folio	127 910	

Bankinnskott skattetrekk	4 500	
Kapitalkonto Cecilia Markus		110 250
Lån i Fokus Bank		60 000
Påløpne feriepengar		12 000
Skuldig arbeidsgivaravgift		1 410
Skuldig forskotstrekk	6 750	
Påløpne renter		1 600
Salsinntekter		213 400
Løn	110 000	
Feriepengar	12 000	
Arbeidsgivaravgift	14 100	
Avskrivning inventar	0	
Kontorutgifter	32 750	
Renteinntekter		1 600
Rentekostnader	5 750	
SUM	407 010	407 010

Periodiseringar ved periodens slutt er ikkje innarbeidd i den foreløpige saldobalansen. Ein analyse av dei enkelte konti viser følgjande:

- Avskrivning av inventar for 2009 er rekna til 30 000 kroner.
- Bankinnskott folio har ifølge kontoutdrag frå banken per 31. desember ein saldo på 125 850 kroner. Opptente, ikkje bokførte renter for 2009 er på 190 kroner. Ei overføring frå bankkonto folio til bankkonto skattetrekk på 2 250 kroner er ikkje bokført.
- Bedrifta har fleire tilsette. Feriepengane reknast etter ein sats på 12 %, mens arbeidsgivaravgifta reknast etter ein sats på 14,1 %. Du kan sjå bort frå arbeidsgivaravgift på påløpne feriepengar. Ordinær løn per månad er på 10 000 kroner. Arbeidsgivaravgift og påløpne feriepengar for desember 2009 er ikkje rekneskapsført.
- Lånet i Fokus Bank har ein rentesats på 12 %. Rente betalast på etterskott. Det har ikkje vore betalt avdrag på lånet i løpet av året.
  - a) Kor mykje utgjer bedrifta sine kostnader for 2009 til løn, feriepengar og arbeidsgivaravgift?
  - b) Avslutt rekneskapen per 31. desember 2009. Du teiknar sjølv opp tabellen.
  - c) Når er fristane for å betale arbeidsgivaravgift/skattetrekk og meirverdiavgift for 4.termin?

OPPGÅVE 6 (15 %)

Ei handelsbedrift har følgjande pris- og einingsfunksjon:

$$\text{Pris} = -0,4x + 1\,900$$

$$\text{TEK} = 0,75x + 150 + 85\,000/x$$

- a) Sett opp funksjonane for grensekostnad(DEK) og grenseinntekt (DEI).
- b) Kan du sei noko om kva for marknadsform som er beskrivi i oppgåveteksten?
- c) Rekn ut vinningsoptimal mengde.